

joi 07 mai 2015

COMUNICAT

IMPRIMA ACUM

Decanul Baroului București a participat azi 07.05.2015 alături de Decanul Baroului Vrancea, av. Ioan Ioanovici, la întâlnirea de lucru de la Ministerul Justiției cu domnul Secretar de Stat Liviu Stancu.

Decanul Baroului București a solicitat urgentarea procedurii de semnare a Noului Protocol ce urmează a fi încheiat între Uniunea Națională a Barourilor din România și Ministerul Justiției.

Ministerul Justiției prin reprezentantul său a agreat forma de lucru a Protocolului conform adresei sale din 10 martie 2015, care are următorul conținut:

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Nr.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A

BAROURILOR DIN ROMÂNIA

Nr.

PROIECT PROTOCOL

privind stabilirea onorariilor cuvenite avocaților pentru furnizarea serviciilor de asistență judiciară în materie penală, pentru prestarea, în cadrul sistemului de ajutor public judiciar, a serviciilor de asistență judiciară și/sau reprezentare ori de asistență extrajudiciară, precum și pentru asigurarea serviciilor de asistență judiciară privind accesul internațional la justiție în materie civilă și cooperarea judiciară internațională în materie penală.

Având în vedere dispozițiile art. 37, ale art. 38 alin. (3) lit. c) și ale art. 50 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 723 din 24 octombrie 2008,

Tinând seama de prevederile art. 72, ale art. 74, ale art. 82-85 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 7 februarie 2011, cu modificările și completările ulterioare,

Având în vedere dispozițiile art. 40 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013,

Având în vedere dispozițiile art. 7 din Hotărârea Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, 443 din 29 iunie 2009, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 170 din Statutul profesiei de avocat, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 898 din 19 decembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare,

Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Barourilor din România încheie prezentul protocol

Capitolul I

Dispoziții generale

Art. 1. - Prin prezentul protocol se stabilesc cuantumul și modalitatea de plată a:

- a) **onorariilor** cuvenite avocaților pentru prestațiile avocațiale de asistență judiciară și/sau reprezentare în fața instanțelor judecătorești sau a altor autorități cu atribuții jurisdicționale, în materie penală, **în materie civilă, în cadrul sistemului de ajutor public judiciar**, în procedurile de cooperare judiciară internațională în materie penală.
- b) **onorariilor** cuvenite avocaților pentru prestațiile de asistență avocațială extrajudiciară, în cadrul sistemului de ajutor public judiciar;
- c) **onorariilor cuvenite avocaților pentru prestațiile de asistență judiciară și reprezentare în cauzele privind accesul internațional la justiție în materie civilă, inclusiv în ceea ce privește aplicarea Convenției privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate, încheiată la New York la 20 iunie 1956, la care România a aderat prin Legea nr.26/1991, a Legii nr.36/2012 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente și decizii ale Consiliului Uniunii Europene, precum și instrumente de drept internațional privat în domeniul obligațiilor de întreținere și a Legii nr.369/2004 privind aplicarea Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, adoptată la Haga la 25 octombrie 1980, la care România a aderat prin Legea nr.100/1992, republicată.**
- d) **onorariilor** cuvenite avocaților pentru prestațiile extrajudiciare și /sau de asistență judiciară și reprezentare în cauzele în care legi speciale prevăd acest drept (referitoare la drepturile recunoscute prin lege pentru situațiile impuse de statutul de azilanți, persoane cu dizabilități, revoluționari etc.) sau în care prevederile convențiilor la care România este parte, impun acest lucru.

Capitolul II

Onorarii pentru furnizarea, în cadrul sistemului de ajutor public judiciar, a prestațiilor de asistență judiciară și/sau reprezentare ori de asistență extrajudiciară

Art. 2. - **(1)** Valorile **onorariilor** care se cuvin avocaților pentru asigurarea serviciilor de asistență judiciară și/sau reprezentare în fața instanțelor judecătorești sau a altor autorități cu atribuții jurisdicționale sunt următoarele:

1. procese și cereri al căror obiect este neevaluabil în bani, precum și procese și cereri în materia raporturilor de familie, pentru ocrotirea persoanei și a minorilor:

- a) pentru cererile privind încuviințarea purtării numelui, **195 lei**;
- b) pentru cererile privind împărțirea provizorie a locuinței sau stabilirea domiciliului minorului, **195 lei**;
- c) pentru cererile privind acordarea personalității juridice, autorizarea funcționării și înregistrarea asociațiilor și fundațiilor, **325 lei**;
- d) pentru cererile privind exercitarea autorității părintești asupra minorului, **390 lei**;
- e) pentru cererile privind obligația de întreținere, **390 lei**;
- f) pentru cererile privind instituirea tutelei sau curatelei, **390 lei**;
- g) pentru cererile privind punerea sub interdicție, **390 lei**;
- h) pentru cererile privind plasamentul sau orice altă măsură de protecție a minorului, **390 lei**;
- i) pentru cererile de divorț, când se solicită și exercitarea autorității părintești privind copiii minori, **520 lei**;
- j) pentru acțiunile în stabilirea paternității, acțiunile în contestarea recunoașterii paternității și acțiunile în tăgăduirea paternității, **390 lei**;
- k) pentru cererile pentru încuviințarea, nulitatea sau desfacerea adopției, **390 lei**;

l) pentru procesele și cererile în litigiile cu profesioniști, al căror obiect este neevaluabil în bani, **390 lei**;

m) pentru orice alte procese și cereri al căror obiect este neevaluabil în bani, precum și pentru orice alte procese și cereri în materia raporturilor de familie, pentru ocrotirea persoanei și a minorilor, **260 lei**;

n) pentru asigurarea prestațiilor extrajudiciare și/sau de asistență judiciară și reprezentare în cauzele în care legi speciale prevăd acest drept sau în care prevederile convențiilor la care România este parte, impun acest lucru, **300 lei**.

1. procese și cereri al căror obiect este evaluabil în bani:

a) pentru cererile privind ordonanța de plată, **260 lei** plus 0,5% din valoarea obiectului litigiului, dar nu mai mult de **650 lei**;

b) pentru acțiunile privind cererea cu valoare redusă, **390 lei**;

c) pentru procesele și cererile în materia restituirii proprietăților imobiliare, formulate în temeiul prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991, ale Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 și a altor dispoziții legale aplicabile în materie, **390 lei** plus 0,5% din valoarea obiectului litigiului, dar nu mai mult de **650 lei**;

d) pentru acțiunile în revendicare, **390 lei** plus 0,5% din valoarea obiectului litigiului, dar nu mai mult de **650 lei**;

e) pentru orice alte procese și cereri cu caracter patrimonial, indiferent de tipul litigiului **260 lei** plus 0,5% din valoarea obiectului litigiului, dar nu mai mult de **650 lei**.

3. pentru procesele și cererile în materia contenciosului administrativ, **390 lei**;

4. pentru procesele și cererile în materie de asigurări sociale, **390 lei**;

5. pentru procesele și cererile în materie de proprietate intelectuală și proprietate industrială, **390 lei plus 0.5% din valoarea solicitată, dar nu mai mult de 650 lei**;

(2) În cazul în care avocatul nu asigură asistența sau reprezentarea părții, onorariul convenit pentru redactarea cererii de chemare în judecată, a răspunsului la adresa de regularizare a cererii de chemare în judecată, a întâmpinării sau a răspunsului la întâmpinare, respectiv a cererii de chemare în garanție, reconvențională, de intervenție, de arătare a titularului dreptului sau a cererilor motivate de exercitare a căilor de atac prevăzute de lege, nu poate depăși 50% din cuantumul onorariului stabilit potrivit alin. (1), indiferent de numărul prestațiilor.

(3) Onorariile prevăzute la alin. (1) se acordă o singură dată în cursul judecății, dar, separat, pentru fiecare grad de jurisdicție.

(4) Pentru furnizarea serviciilor de asistență judiciară și/sau reprezentare în căile de atac prevăzute de lege, cuantumul **onorariului** convenit avocatului se stabilește în aceleași limite prevăzute la alin. (1), pentru asistența judiciară și/sau reprezentarea în fața instanței judecătorești care a soluționat cauza în fond în primă instanță.

Art. 3. – **Onorariile** care se cuvin avocaților pentru asistența extrajudiciară acordată în cadrul sistemului de ajutor public judiciar sunt următoarele:

a) pentru acordarea de consultații juridice, **195 lei**;

b) pentru formularea plângerilor prealabile în cadrul procedurii contenciosului administrativ și a contestațiilor împotriva actelor administrative fiscale, **195 lei**;

c) pentru formularea de cereri, petiții și sesizări în materie de asigurări sociale, **195 lei**;

d) pentru formularea altor cereri, petiții și sesizări, **130 lei**;

e) pentru asistența judiciară acordată la dobândirea sau redobândirea cetățeniei române, **195 lei**;

f) pentru asistența judiciară acordată victimei violenței în familie, **130 lei**

g) pentru asistența judiciară a refugiaților și a azilanților, **130 lei**;

h) pentru reprezentarea în fața comisiilor prevăzute de Legea fondului funciar nr. 18/1991 și Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și în fața altor autorități sau instituții publice, altele decât cele judiciare sau cu atribuții jurisdicționale, **130 lei**.

Art.4 (1) Valoarea provizorie a **onorariului** convenit pentru furnizarea serviciilor de asistență judiciară și/sau reprezentare în fața instanțelor judecătorești se stabilește, **în limitele** prevăzute la art. 2, prin încheierea prin care instanța încuviințează acordarea ajutorului public judiciar. Referatul care atestă prestația avocațială efectivă și **onorariul** definitiv convenit avocatului, se confirmă de către instanța care a încuviințat acordarea ajutorului public judiciar.

(2) Plata **onorariilor** convenite pentru prestarea serviciilor de asistență extrajudiciară se aprobă de consiliul baroului prin decan sau persoana desemnată de consiliul baroului, **în limitele** prevăzute la art. 3.

Capitolul III

Onorarii pentru asigurarea activităților de asistență judiciară în materie penală

Art. 5 (1) Valorile **onorariilor** care se cuvin avocaților pentru acordarea asistenței juridice a suspectului, inculpatului sau a condamnatului când aceasta este obligatorie sau în situația în care organul de urmărire penală sau instanța apreciază că suspectul, inculpatul, persoana vătămată, partea civilă sau partea responsabilă civilmente nu și-ar putea face singură apărarea, precum și în alte cazuri prevăzute de lege în care se impune desemnarea unui avocat din oficiu sunt următoarele:

- a) **260 lei** pentru fiecare suspect sau inculpat, asistat în cursul urmăririi penale, **260 lei în cadrul procedurii în camera preliminară – și 260 lei în cursul judecății , separat pe fiecare fază procesuală;**
- b) **360 lei** pentru fiecare suspect sau inculpat, asistat în cursul urmăririi penale, **330 lei în cadrul procedurii în camera preliminară – și 360 lei, în cursul judecății –atunci când cel puțin două persoane au calitatea de suspect sau inculpat în cauză;**
- c) **470 lei** pentru fiecare suspect sau inculpat, asistat în cursul urmăririi penale, **230 lei în cadrul procedurii în camera preliminară – și 520 lei, în cursul judecății –atunci când cel puțin cinci persoane au calitatea de suspect sau inculpat în cauză;**
- d) **195 lei** pentru asistența judiciară sau reprezentarea în cursul urmăririi penale sau în cursul judecății a persoanei vătămate, părții civile sau părții responsabile civilmente. Acest onorariu se acordă cumulativ pentru fiecare persoană vătămată, parte civilă sau parte responsabilă civilmente, în cazul în care una sau mai multe persoane au calitatea de persoană vătămată, parte civilă sau parte responsabilă civilmente. **Atunci când în cauza există mai mult de cinci astfel de părți cu aceeași calitate instanța trebuie să acorde un onorariu cumulativ, în mod rezonabil, în funcție de complexitatea cauzei, aceasta neputând fi mai mare de 10000 lei, indiferent de numărul persoanelor reprezentate sau asistate; (5 părți*195lei/parte=975 lei, peste 6 părți – 975 lei+10 lei pentru fiecare parte, spre ex. pentru 1000 părți 975 lei+995 părți*10 lei=10.925 lei)**
- e) **260 lei** pentru asistența judiciară acordată în căile extraordinare de atac (contestație în anulare, recursul în casație, revizuire, redeschidere proces penal (conform Titlul III, Cap. V din N.C.P.P.);
- f) **130 lei** pentru asistența judiciară acordată în cazul cererii de revocare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere, a contestației la executare, a cererilor de întrerupere sau amânare a executării pedepsei închisorii sau detențiunii pe viață;
- g) **230 lei** pentru asistența judiciară în procedura de încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției (art.480, 484, N.C.P.P.);
- h) **130 lei** pentru asistența judiciară în procedura de soluționare a contestației cu privire la durata procesului (art.488⁴ alin. 2, N.C.P.P.);
- i) **230 lei** pentru asistența judiciară a condamnatului în procedura de înlocuire a pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii (art.586 alin. 3, N.C.P.P.);

j) **130 lei** pentru asistența judiciară a inculpatului arestat în procedura de efectuare a comisiei rogatorii (art. 200 alin. 8, N.C.P.P.);

l) **130 lei pentru asistența judiciară acordată în alte cazuri excepționale (altele decât cele menționate anterior)**, la solicitarea instanțelor, a organelor de urmărire penală sau a locurilor de detenție, în condițiile legii penale;

(2) **Onorariile** convenite avocaților pentru asistența judiciară acordată, potrivit prevederilor alin. (1), în cursul urmăririi penale se acordă o singură dată:

a) prin ordonanța procurorului, pentru întreaga durată a urmăririi penale;

b) prin hotărâre, în cursul judecății, separat pentru fiecare grad de jurisdicție.

(3) **Onorariile** stabilite potrivit alin.(1) se majorează cu 100% în cazurile în care asistența judiciară din oficiu este asigurată între orele 20.00-08.00 ori în zilele nelucrătoare sau sărbătorile legale.

(4) **În situația în care, în faza de urmărire penală, procurorul conexează mai multe dosare care vizează același inculpat, plata onorariului se face pentru fiecare dosar în parte pentru prestația efectuată până la momentul conexării, chiar dacă este vorba despre același apărător desemnat din oficiu.**

Art. 6. - În cazul în care delegația apărătorului desemnat din oficiu încetează, potrivit art. 91 alin. (4) din Codul de procedură penală, la prezentarea apărătorului ales, procurorul prin ordonanță sau, după caz, instanța prin încheiere, va dispune plata onorariului convenit apărătorului desemnat din oficiu pentru prestațiile efectuate până la data încetării însărcinării, ținându-se cont de timpul necesar studierii dosarului, complexitatea cauzei, durata și numărul actelor de urmărire penală la care apărătorul a luat parte sau numărul de termene la care a fost prezent în fața instanței. Onorariul astfel stabilit nu poate fi mai mic de 25% din valoarea onorariului ce ar fi fost convenit dacă prestația avocațială din oficiu ar fi fost finalizată.

Capitolul IV

Onorarii pentru prestarea serviciilor de asistență judiciară privind accesul internațional la justiție în materie civilă și cooperarea judiciară internațională în materie penală

Secțiunea 1

Onorarii pentru prestarea serviciilor de asistență judiciară privind accesul internațional la justiție în materie civilă

Art. 7. - (1) Cuantumul **onorariului** care se cuvine avocaților pentru asistența judiciară acordată în vederea asigurării accesului internațional la justiție în materie civilă, în procesele și cererile prevăzute la art. 2 și în cazurile prevăzute la art. 3 se majorează cu 50 %.

(2) **Valoarea onorariului convenit avocaților pentru asistența judiciară obligatorie, totală și gratuită, acordată în temeiul Legii nr.369/2004 privind aplicarea Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, adoptată la Haga la 25 octombrie 1980, la care România a aderat prin Legea nr.100/1992, republicată, 700 lei.**

(3) Valoarea **onorariului** convenit avocaților pentru prestațiile avocațiale asigurate în temeiul Convenției privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate, încheiată la New York la 20 iunie 1956, precum și ale Legii nr.36/2012 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente și decizii ale Consiliului Uniunii Europene, precum și instrumente de drept internațional privat în domeniul obligațiilor de întreținere este 400 lei;

Secțiunea a 2-a

Onorarii pentru prestarea serviciilor de asistență judiciară în cauzele privind cooperarea judiciară internațională în materie penală

Art. 8. - (1) Onorariile care se cuvin avocaților pentru asistența judiciară acordată persoanei extrădabile, persoanei solicitate

sau a condamnatului când aceasta este obligatorie, potrivit legii, sunt următoarele:

- a) **130 lei** pentru asistența judiciară acordată pentru fiecare persoană extradabilă sau persoană solicitată în cazul luării, înlocuirii, revocării, încetării, prelungirii sau menținerii măsurilor preventive, inclusiv a măsurii arestării provizorii în vederea extradării;
- b) **420 lei** pentru fiecare persoană extradabilă sau solicitată în cursul procedurii judiciare de extradare sau de executare a unui mandat european de arestare;
- c) **400 lei** pentru fiecare condamnat în cursul procedurii de soluționare a cererii de transferare a unui cetățean străin din România în statul de cetățenie;
- d) **400 lei** pentru fiecare condamnat în cursul procedurii de soluționare a cererii de transferare a unui cetățean român dintr-un stat străin în România;
- e) **230 lei** pentru asistența judiciară acordată în căile extraordinare de atac exercitate împotriva hotărârilor prin care s-a dispus luarea, înlocuirea, revocarea, încetarea, prelungirea sau menținerea măsurilor preventive, inclusiv a măsurii arestării provizorii în vederea extradării;
- f) **420 lei** pentru asistența judiciară acordată în căile extraordinare de atac exercitate împotriva altor hotărâri decât cele prevăzute la lit. e).

(2) în cazul în care luarea, înlocuirea, revocarea, încetarea, prelungirea sau menținerea măsurilor preventive, inclusiv a măsurii arestării provizorii în vederea extradării, se dispune în cursul procedurii judiciare de soluționare a cererii de extradare sau de executare a unui mandat european de arestare, **onorariile** convenite avocaților pentru asistența judiciară asigurată, potrivit alin. (1) lit. b) sau, după caz, alin. (1) lit. c), se acordă o singură dată.

(3) **Onorariul** convenit avocaților pentru asistența judiciară acordată, potrivit prevederilor alin. (1), se acordă o singură dată pentru întreaga durată a procedurii judiciare de extradare, de executare a unui mandat european de arestare sau a procedurii de soluționare a cererii de transferare.

(4) Dispozițiile art. 5 alin. (3) și ale art. 6 se aplică în mod corespunzător.

Capitolul V

Dispoziții comune

Art. 9. (1) Referatul, întocmit de avocat și care atestă o prestație avocațială efectivă pentru care se cuvine plata **onorariului** va fi confirmat de organul judiciar care a dispus plata **onorariului** sau de conducerea autorității în fața căreia s-a desfășurat activitatea de asistență judiciară și/sau de reprezentare. **Referatul, întocmit de avocat și care atestă o prestație avocațială efectivă în cauzele având ca obiect obținerea pensiei de întreținere sau a celor privind înapoierea minorului, precum și cele privind organizarea și exercitarea dreptului de vizită a minorului, în baza legislației speciale prevăzută la art.1 alin. (1) lit. c), va fi însoțit, după caz, de decizia decanului baroului competent teritorial, în baza căreia a fost desemnat, din oficiu, să acorde asistență judiciară gratuită.** Referatul va fi însoțit de încheierea prevăzută la art.4 alin.(1) în cazul asistenței acordate în cadrul sistemului de ajutor public judiciar.

(2) Referatul prevăzut la alin. (1) constituie document justificativ, care se înaintează baroului de către avocat, până la data de 7 a lunii imediat următoare confirmării, în vederea verificării, centralizării și avizării plății **onorariului** de către consiliul baroului.

(3) În cazul asistenței extrajudiciare, referatul întocmit de avocat, verificat și avizat de coordonatorul serviciului de asistență judiciară al baroului, constituie document justificativ care se înaintează consiliului baroului, în termen de 5 zile, în vederea aprobării referatelor.

(4) După verificarea și avizarea/aprobarea referatelor prevăzute la alin. (1) și (3) de către consiliul baroului, referatele centralizate sunt înaintate departamentului economico-financiar și administrativ ai tribunalului **sau, după caz, curții de apel**, în vederea efectuării viramentelor privind plata **onorariilor** de către tribunal sau după caz, curtea de apel, în contul barourilor, în condițiile prevăzute de lege.

(5) Factura/borderoul centralizator emis de barou va cuprinde toate serviciile prestate în cursul unei luni calendaristice și va fi transmisă către tribunal **sau, după caz, curte de apel** până la data de 10 ale lunii următoare celei în care serviciile au fost

prestate de avocați, astfel încât tribunalul sau, după caz, curtea de apel să solicite fondurile necesare la Ministerul Justiției și să poată efectua plata către barou în perioada 24-30/31 ale aceleiași luni. Factura/borderoul centralizator va avea anexate referatele care vor avea rol de procese – verbale de recepție a serviciilor respective.

(6) Plata **onorariilor** stabilite conform prezentului protocol se face de barou către avocat, potrivit legii, în cursul lunii calendaristice în care sumele necesare au fost virate, în condițiile alin. (5), de către instanță.

Art. 10 – Cuantumul onorariilor prevăzute de prezentul protocol reprezintă limita maximă a onorariilor cuvenite avocaților pentru furnizarea serviciilor de asistență judiciară în materie penală, pentru prestarea, în cadrul sistemului de ajutor public judiciar, a serviciilor de asistență judiciară și/sau reprezentare ori de asistență extrajudiciară, precum și pentru asigurarea serviciilor de asistență judiciară privind accesul internațional la justiție în materie civilă și cooperarea judiciară internațională în materie penală.

Capitolul VI Dispoziții finale și tranzitorii

Art. 11. - **Onorariile** cuvenite avocaților în temeiul convențiilor de colaborare încheiate potrivit prevederilor art. 50 alin. (1) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, se stabilesc în limitele valorilor prevăzute în prezentul protocol.

Art. 12.

-(1) La data intrării în vigoare a prezentului protocol, Protocolul nr. 113928/2008 încheiat între Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Barourilor din România privind stabilirea **onorariilor** avocaților pentru furnizarea serviciilor de asistență judiciară în materie penală, pentru prestarea, în cadrul sistemului de ajutor public judiciar, a serviciilor de asistență judiciară și/sau reprezentare ori de asistență extrajudiciară, precum și pentru asigurarea serviciilor de asistență judiciară privind accesul internațional la justiție în materie civilă și cooperarea judiciară internațională în materie penală, își încetează valabilitatea.

 TOATE STIRILE

2001-2013. Baroul Bucuresti. Toate drepturile rezervate.